

Cuprins

*Cuvânt înainte la ediția în limba română
(Mihai-Răzvan Ungureanu) 5*

Prefață 23

O MISIUNE MEDICALĂ LA EVREI

Medici practicanți și principii religioase – Dr. Vanderkemp
și cafrii – Accesul medicilor – Influența medicilor în
misiuni 27-34

PLECAREA DIN DUMFRIES; DRUMUL SPRE GIBRALTAR

Tovarășii de călătorie – Pașaportul și diploma – Disputa
evreiască – Călătoria – Stânca Gibraltarului 35-44

DE LA GIBRALTAR LA GALAȚI

Epava lui Pavel – Portul Valletta – Șeful carantinei – Cerșe-
torii din Malta – Grupuri pestrițe – Palatul guvernului –
Clima și peisajul 44-49

DE LA GALAȚI LA IAȘI

Dardanele – Cornul de Aur – Costume naționale – Insti-
tutul armenesc din Bebek – Stambul – Rabinul Ithak
Bassan 50-65

DE LA CONSTANTINOPOL LA IAȘI, ÎN MOLDOVA

Postul de carantină – Drumul spre Galați – Varna – Dunărea – Consulul cel prietenos – Brașoveanca – Un ținut fertil – Primele impresii 66-72

DISPENSARUL MISIUNII DE LA IAȘI

Noutatea sosirii unui doctor englez – Cufărul cu medicamente – Evreicele – Circulația Bibliilor ebraice – O vizită a poliției pentru interzicerea practicii medicale – Ajutor cerut consulului – Operația chirurgicală – Trăsături caracteristice naționale – Evreul proscris – Curățenie și sănătate – Invidia medicilor localnici – Sabatul evreiesc 73-91

MUNCA ȘI RECOMPENSA

O scrisoare – Obstacole – Operații – Bunăvoința – Acțiune și reacțiune – Comitetul Medical – Examenul – Teze – Vizite la sate – Boala simulată – Consiliul Medical al Moldovei – Decizia Domnitorului – Moartea unui prunc 92-113

TÂNĂRUL CONVERTIT

Tânărul evreu – Studiul Noului Testament – Insistența unei mame – O scrisoare de la Edinburgh – Un prieten creștin în vârstă – Neliniștea unei surori – Persecuția – Predicând evreilor – Mărturie pentru Isus – Stratageme – Petiție la guvern 114-133

PROGRESUL MUNCII MISIONARE ÎN RÂNDUL EVREILOR

Rabinul Nahum – Cantorul de la sinagogă – Drumul spre pace – Catehumeni evrei – Moise și Domnul Isus – Dovada misiunilor creștine – Idolatrie sub nume creștin – Un medic evreu – „Eseul despre Noul Testament” al lui Bogue – Neguțătorul de fier convertit 134-157

DEZVOLTAREA RELAȚIILOR ȘI ACCEPTAREA DE CĂTRE EVREI

Catihetul bătut de evrei – Progresul lui Haiam în studiu –
Herș, un credincios – Legătorul de cărți – Zaraful –
Sărbătoarea de Purim – Confesiunea lui Haiam –
Creșterea numărului de catehumeni – Medicul cel neîn-
crezător 158-175

CREZUL EVREIESC MODERN, RITUAL ȘI SĂRBĂTORI

Crezul lui Maimonide – Șema sau exprimarea unității di-
vine – Mezuzah – Tefilinul – Veșmintele pentru momentele
evlavioase – Pesah sau Paștele evreiesc – Rugăciunea
evreilor care așteaptă întoarcerea în Israel. . . . 176-190

EDUCAȚIA MEDICALĂ ÎN TURCIA

Mutarea autorului la Constantinopol – Vizita sultanului la
Colegiul Medical – Examenul dat în prezența sa – Rapor-
tul Colegiului Imperial de Medicină – Diverse cursuri
de studiu – Numărul și împărțirea studenților – Probleme
administrative 191-221

REȘEDIȚA, COMUNICAREA SPIRITUALĂ ȘI O PIERDERE GREA LA CONSTANTINOPOL

Rabinovici, profesorul evreu – Din nou despre medicul cel
curios – Evrei germani, spanioli, italieni și ruși – Sărbă-
toarea Anului Nou și Sărbătoarea Trâmbițelor – Tradiția
ispășirii prin sacrificarea cocoșului – Sărbătoarea Cortu-
rilor – Moartea doamnei Mason – Condițiile sanitare din
Constantinopol 222-238

MUNCA ȘI LEGĂTURILE MISIONARILOR CREȘTINI

Adunarea Unită a Creștinilor pentru Rugăciune – Sultanul și patronajul științei – Ismael efendi, medicul – Botezul unui evreu – Dr. Blau, medic militar, întrebând „Ce este adevărul?” – Dr. Agular la Uskup – Plăcuta sa amintire despre doamna Mason – Împărăția lui Mesia – Cuvioșie personală – Alții care cercetează etc. 239-255

EVREII ȘI CREȘTINII DIN TURCIA

Scrisoare către un prieten din Scoția, care descrie reînnoirea eforturilor depuse de guvernul otoman – Privilegii pentru evrei – Doctorii Pollac și Spitzer – Corespondența cu Lordul Cowley și misionarii – Prietenia ambasadorului. 256-269

CONSTANTINOPOL: ORIGINEA, DEZVOLTAREA ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ

Construit pe șapte coline – Cornul de Aur – Aya Sofia – Bairamul – Palatul sultanului – Bibliotecile publice – Băile – At-Meydani – Et-Meydani – Ienicerii – Nimicirea lor – Proclamarea hatișerifului – Birbindirek, Cisterna celor O Mie și Una de Coloane – Marele bazar din Constantinopol etc. 270-317

MAHOMED ȘI CREZUL SĂU –
RELIGIA MUSULMANILOR 318-331

DETALII ALE EXPERIENȚEI MISIONARE

Un melamed evreu și fratele său – Furt și identificare – Orfanul fără prieteni – Casa evreiască – Solomon, rabinul din Legnica – Peregrinările acestuia – Inventivitatea – Soluții practice – Întrebări – Convingeri – Convertire și botez 332-341

AROGANȚĂ PAPALĂ ȘI INTOLERANȚĂ

- Cazul doctorului Millingen – Pio Nono în 1848, pretinsul apărător al libertății – Tirania Vaticanului invadează mediul parental – Fanatismul papalității – O scrisoare către papă de la un tată protestant – Relațiile diplomatice între Vatican și Sublima Poartă – Copii răpiți și despărțiți de controlul parental în scop de prozelitism – Pledoarie pentru omenie – Rugăciunile unui tată și intervențiile zadarnice ale autorității etc. 342-358

ROADELE MUNCII EVANGHELICE

- Blasfematorul, prigonitorul și defăimătorul primesc iertare – Soția neclintită în decizia ei își câștigă soțul – Cei blânzi și cei blajini sunt chemați de Isus Mântuitorul 359-367

CONCLUZIE

- Ce revendică evreii de la creștini – Convertirea lor promisă în Scriptură – Eforturile recente depuse pentru evanghelizarea lor – Motive pentru a-i influența pe creștini etc: etc: 368-386

ANEXE

- I. Un recviem pentru fiica autorului 387
- II. Mărturia unui tânăr evreu convertit la Isus Hristos. 388
- III. Despre misiunile medicale 394
- IV. Despre starea actuală a Turciei. 401
- V. Anul trecut la Seminarul teologic din Bebek. 408
- VI. Misiunile medicale – complement al altor activități creștine pentru convertire în lume 411

VII. Lumea și misiunile medicale	413
VIII. Rezoluții cu privire la misiunile medicale (adoptate la conferința misionarilor pentru India de Sud, ținută la Ootacamund în aprilie 1858)	415

John MASON, L.R.C.S.E.,
fost medic misionar
în Imperiul Turc

Trei ani în Turcia

Jurnalul unei misiuni medicale
la evrei

Traducere și cuvânt înainte
de Mihai-Răzvan Ungureanu

POLIROM
2019

Epidemia de *cholera morbus*, după ce a izbucnit anul acesta printre pelerinii la Mecca, a înaintat spre Bagdad și Basra. Doi medici au fost detașați în aceste orașe ca să studieze boala la fața locului, să adune toate observațiile făcute de la apariția acestei epidemii în pașalâcul Bagdadului și să trimită mai multe rapoarte pe acest subiect Excelenței Sale Hekim-bașa. Doctorii Druz și Euner efendi s-au achitat onorabil de această importantă misiune, remarcându-se prin zel și devotament.

În urma raportului adresat Excelenței Sale medicul-șef al imperiului, privind ravagiile produse în Rumelia de o boală care s-a răspândit la vite și deja a dus la pieirea a 200.000 de capete, în provincia afectată de această molimă au fost trimise instrucțiuni detaliate cu privire la medicația cea mai potrivită pentru a se stopa extinderea bolii. Un chirurg veterinar experimentat a fost trimis imediat acolo și, în scurtă vreme, s-a reușit oprirea evoluției epidemiei, care se dovedise deja fatală.

Spitalele militare din capitală beneficiază, cu mici excepții, de ajutorul studenților acestui colegiu, iar mortalitatea este cea mai mică din ultimii ani. Aceste rezultate fericite au făcut-o pe Maiestatea Sa imperială, sultana Validi, să dorească să viziteze primul spital civil, pe care l-a construit și dotat cu atâta grandoare la Yeni Baci și în care lucrează studenți ai stabilimentului nostru. Trei medici au fost mutați acolo cu ocazia solemnei inaugurări a acestui spital, care a avut loc pe 16 martie, în prezența Maiestății Voastre și a Augustei Voastre mame.

Sunt bine cunoscute dificultățile care afectează procesul de vaccinare căruia i se opune pretutindeni obișnuința. În diferite țări din Europa, vaccinarea se face gratuit pentru copii și este încurajată prin diverse metode sau chiar impusă prin lege, căci tinerii nu pot fi primiți în școlile de stat fără să dovedească printr-un certificat că au fost vaccinați. A trebuit să ne confruntăm cu aceleași prejudecăți și în Turcia, dar putem spune cu satisfacție că am depus toate eforturile pentru a le depăși. Implicarea directă și hotărâtă a Maiestății Voastre, sprijinul din partea clerului, eforturile guvernului și inițiativa luminată a Excelenței Sale Hekim-başa s-au unit în a învinge opoziția la vaccinarea anti-variolă din mai multe provincii.

Variola a apărut ultima oară pe 6 ianuarie în provincia Kara-Hissar-Sahib, iar Maiestatea Voastră, fiind informată imediat, a cerut să fie trimiși în zonă doi medici, studenți ai acestui colegiu, în vederea vaccinării, și care să folosească toate mijloacele necesare pentru a împiedica răspândirea bolii în localitate.

Când unul dintre ofițerii Casei Imperiale a fost trimis în misiune la Bagdad, un student al acestui colegiu a fost delegat la ambasadă și dotat cu o cantitate suficientă de vaccin pentru a-i vaccina pe toți cei din locurile pe care funcționarul le-a vizitat. Această măsură a fost încununată de mult succes și, pe drumul acestui împuternicit al Porții, a fost vaccinat un mare număr de copii, atât musulmani, cât și creștini.

În secția de vaccinări a colegiului au fost făcute 7.000 de vaccinări anul acesta, 9.000 în două pavilioane secundare din suburbii și 4.000 în spitalele militare din Constantinopol. Două pavilioane de vaccinări s-au înființat la Bagdad, două la Basra, unul la Magnesia, două la Balou, două la Adana, două la Sahib-Kaisson și două la Konya. Patru persoane care vaccinează au însoțit expediția științifică din insulele Mediteranei, Siria și Kurdistan. Potrivit rapoartelor de vaccinare din aceste locuri și celor făcute de medicii militari și de carantină, în diferitele provincii ale imperiului au fost vaccinați 80.000 de copii și, cu cei din capitală, s-a ajuns la un număr de 100.000 de vaccinări.

Pregătirea practică din saloanele clinice și din dispensare a fost utilă și interesantă pentru elevi. În saloanele medicale și sălile de chirurgie au fost tratați peste 1.000 de pacienți. Profesorul de chirurgie, ajutat de studenții săi, a efectuat două sute patruzeci și șase de operații, printre care unele dintre cele mai grave, cum ar fi litotomie, hernie strangulată, amputări, extracții de cataractă, ligaturi ale arterelor, polipi etc., și 18.500 de pacienți au fost tratați în dispensarul din cadrul colegiului, unde lucrează prin rotație profesori de medicină din stabiliment. Moașa-șefă din colegiu asistă la consultații și aceasta este singura ocazie pentru studenți de a vedea care sunt bolile femeilor și ale copiilor. Deoarece cursurile de moșit se fac cu manechine, existența unui pavilion de obstetrică este necesară. Sperăm ca mai multe încăperi din noul colegiu să fie dedicate

acestui scop, pentru că s-a dovedit imposibil să ne putem ocupa de pacienții numeroși, al căror număr crește zilnic. Excelența Sa Hekim-başa a înființat două dispensare la Constantinopol și Scutari, unde vor lucra cu schimbul studenți din colegiu.

Avem neapărată nevoie de un chirurg-șef pentru secțiile de operații. Este de datoria acestui funcționar să inițieze și să îndrume practica studenților în operațiile chirurgicale, să-l asiste pe profesor în operațiile dificile, să aleagă cele mai semnificative cazuri și să-i țină sub supraveghere pe pacienții operați. Acest post important în activitatea secțiilor clinice este încă vacant, dar sperăm ca în curând să fie ocupat de o persoană de valoare. Practica la cursul de anatomie se face, de câțiva ani, pe cadavrele răufăcătorilor care au murit în spitalul arsenalului. Excelența Sa Ismael efendi (Hekim-başa) a cerut și obținut dispensă pentru a se face disecție pe corpurile sclavilor care au murit la târgul de sclavi, unde erau expuși spre vânzare. *Târgul de sclavi s-a închis pentru totdeauna în acest an* și, deși ne-am alăturat întregii lumi în prețuirea acestei măsuri cu adevărat caritabile, ne temem că măsura va deveni un obstacol în calea studiului și progresului științei anatomiei din această țară. Dar ni s-a permis să luăm corpurile sclavilor de ambele sexe care au decedat în case particulare, iar această măsură oferă colegiului suficiente cazuri pentru lecțiile de anatomie practică și pentru practica studenților. În acest an au fost făcute numeroase examene post-mortem,

dar, întrucât cabinetul de anatomie are nevoie de multe dotări pe care încă le așteptăm, credem că va fi necesară numirea unui specialist în disecție anatomică, un asistent care să-i pregătească lecțiile profesorului, să-i supravegheze și să-i ajute pe elevi la exerciții și să acorde o atenție specială pregătirilor anatomice, care trebuie să fie întotdeauna numeroase într-un colegiu de medicină.

Galata Serai are în componență muzee de zoologie, mineralogie, botanică și științele naturii. Aceste muzee, care aveau deja colecții considerabile de exponate, au fost îmbogățite foarte mult prin donațiile făcute de instituții științifice și persoane particulare. De când a fost numit Hekim-başa, Excelența Sa Ismael efendi s-a implicat cu perseverență în colecționarea pentru aceste muzee a unor astfel de exponate de pe teritoriul otoman, exponate care s-ar putea dovedi interesante ca material didactic pentru elevi, deoarece, întâi de orice, ei trebuie să cunoască ceea ce ține de țara lor. Toate acestea ar putea trezi și interesul străinilor care vizitează colegiul și caută, în principal, exponate specifice locului. Mai mult chiar, am putea face și un schimb cu diverse instituții științifice din Europa. De fiecare dată când un medic este chemat, din motive profesionale, pe teritoriul imperiului, Excelența Sa Hekim-başa îi recomandă să adune toate obiectele „de preț” posibile și să le trimită la Galata Serai pentru a îmbogăți muzeele. În acest fel, au putut fi adunate numeroase obiecte de studiu. Dar în acest an, profitând de prezența la Constantinopol a dlui Schevertzbach, un

foarte renumit naturalist elvețian, care timp de zece ani a făcut multe călătorii pentru mai multe academii din Germania, Excelența Sa a hotărât să facă o expediție științifică mai completă și la o scară mai mare. Dl Schevertzbach călătorește deja de doi ani prin Imperiul Otoman, iar sejurul prelungit în Turcia, precum și numeroasele excursii făcute în diverse provincii ale imperiului îl fac să fie îndreptățit să conducă o astfel de expediție. Suntem datori să spunem că a acceptat misiunea încredințată cu mare promptitudine și într-o manieră aproape dezinteresată. Noul Colegiu de Medicină va avea cabinete vaste pentru colecții științifice și va trebui să ne străduim să le dotăm. După primirea poruncilor Majestății Voastre, Excelența Sa Ismael efendi s-a hotărât să trimită cu dl Schevertzbach și trei dintre studenții eminenți ai colegiului. Expediția a fost dotată cu instrumentele necesare pentru pescuit și vânătoare, produse chimice de conservare a obiectelor și instrumente pentru operațiile științifice. Această expediție ar trebui să dureze doi ani și va cuprinde cele mai interesante și mai puțin explorate ținuturi din imperiu. Comisia va explora, pe rând, Smyrna, Rhodos, Cipru, Siria, Anatolia Centrală și Kurdistan, Palestina și Egipt și va înainta chiar până în Golful Persic. Acum câteva zile a sosit la Constantinopol o colecție foarte bogată de păsări, insecte, reptile, pești și minerale, primele roade ale acestei expediții științifice. Dl Viquesnel, însărcinat de guvernului francez cu organizarea unui muzeu de geografie și geologie, înainte de a-și începe cercetările